

گرافیک ایرانی؛ الگوی جذاب جهانی

گفت و گو با استاد مسعود نجابتی، طراح گرافیک و چهره برگزیده هنر انقلاب که فروردین امسال دیوار نگاره «و فتح قریب» روی دیوار حائل در جنوب لبنان را به تصویر کشید

۶۶

استاد مسعود نجابتی فروردین امسال در حمایت از مردم مظلوم غزه، به جنوب لبنان رفت و روی دیوار حائل بین سرزمین های اشغالی و جنوب لبنان، دیوار نگاره «و فتح قریب» را به تصویر کشید؛ اقدامی که در ادامه هنرمندان کشورهای اسلامی مانند الجزایر، سوریه، مصر و فلسطین رانیز با خود همراه کرد

و انتظارات از آن فر در ابیستر می کند. مسئولیت طراح بودن، سنگین است؛ چون مافقط زیباسازی و تزئین را به عهده نداریم. طراحی در زمان کنونی وظیفه مهمی بر دوش دارد و آن طراحی زندگی انسان هاست؛ از طراحی فضای شهری تا طراحی مسائلی که در فکر و تعامل انسان ها تاثیر دارد؛ از جمله طراحی لباس، طراحی وسایل، طراحی قلم (فونت) و آیکون های تلفن همراه و... . طراحی در دنیای امروز وظیفه تغییر ذائقه مردم را به عهده دارد و تاثیرش خاموش و در طول زمان اتفاق می افتد. برخلاف هنر های دیگر، خاصیت هنر های تجسمی آرام و ملایم است.

■ **آیا طرحی وجود دارد که دوست دارید کار کنید و هنوز موفق نشده اید؟**
یکی از کارهایی که به نظر ضرورت دارد طراحی قلم (فونت) است؛ از سال های گذشته وضعیت بهتری در فضای نشر و مطبوعات داریم، ولی در مجموع برای بسیاری از نیازها باید قلم طراحی کنیم؛ از جمله مسائلی که بر ایم اولویت دارد، طراحی قلم قرآنی است. چیزی که الان در بازار است، متعلق به ما نیست و کاملاً لهجه عربی دارد. قلم عثمان طه چیزی نیست که به تمدن ایرانی اسلامی مربوط باشد. البته قلم خوشنویسی ایرانی برای کتابت قرآن داریم، ولی چیزی که تبدیل به قلم شود و در فضاهای شهری و مجازی قابل استفاده و متناسب با نیاز روز و مخاطب امروز هم باشد، نداریم.

ما با هنرمندان دیگر کشورهای بیشتر شده و فضای مجازی هم به این مسئله کمک کرد و هنر ایران به دنیا عرضه شد و درخواست های مکرر برای برگزاری نمایشگاه از سمت محافل دانشگاهی و غیردانشگاهی صورت گرفت. هنر ایران دیگر در دنیا ناشناخته نیست. در بسیاری از جشنواره ها هنرمندان ما خوش درخشیدند و برای داوری، برگزاری نمایشگاه و ارائه در محافل مختلف دعوت می شوند. خود من در بسیاری از دانشگاه ها از جمله دانشگاه آمریکایی بیروت و دانشگاه سوریه ارائه داشته ام. این موجهی که ایجاد شده برای هنرمندان بسیاری از کشورهای جذاب است و وظیفه ما را سنگین تر می کند. این اتفاق نشان می دهد چشم کشورهای اسلامی به ما ست و ما برای طراحان مسلمان دنیا الگو شده ایم. برای کشورهای دیگر هم نوع طراحی و تایپوگرافی به دلیل نوع خاص و تفاوتش با نوشتار آن ها جذاب و دوست داشتنی است. حروف نگاری فارسی هم به دلیل اشتراکاتی که با زبان عربی دارد، برای عرب زبان ها هم الگو شده است.

■ **انتخاب شما به عنوان چهره سال ۱۴۰۲ هنر انقلاب برگزیده در ادامه مسیرتان چه تاثیری می گذارد؟**
هر تقدیر و هر جایزه ای بار مسئولیت را سنگین تر

بود، تا امروز هم بسیاری از سازمان ها، نهادها و ارگان ها مهم ترین سفارش های گرافیکی کشور را دارند. در این شرایط هنرمندان هم در پی ایجاد شیوه های جدید و پیدا کردن سبک شخصی و پیمودن راه های خلاق برای رسیدن به آثار موثر تر بودند و هستند. این ها باعث شد تنوع نوشتار در موضوعات مختلف و متناسب با انتظار جامعه بیشتر شود و حروف نگاری و تایپوگرافی در طراحی شعارها، عناوین، اسامی، جلد کتاب ها، پوسترهای سینمایی و نشان های موسسات بیشتر خودش را نشان دهد. تمام این ها به خاطر گستردگی قلمرو استفاده از نوشتار اتفاق افتاد و تجربه بسیار ارزشمندی را در حوزه گرافیک رقم زد و به زعم بسیاری از کارشناسان مکتب گرافیک ایران را ایجاد کرد و حالا ما در جهان صاحب زبان و سبک خاص گرافیکی خودمان شده ایم.

■ **امروز حضور هنرمندان گرافیک در عرصه های بین المللی تا چه اندازه پررنگ است؟**
چند سالی است که شرایط به گونه ای رقم خورده که ارتباطات

به دانشگاه خط هم کار می کردم، تازه متوجه اهمیت خوشنویسی در فضای گرافیک شدم. حروف نگاری و تایپوگرافی آن زمان خیلی مرسوم نبود. آن روزها ما با آثار ی از دنیای غرب مواجه شدیم که فقط با حروف ساخته می شد و این سوال بر ایمان ایجاد شد که آیا این ها هم گرافیک هستند، بعد ها متوجه شدیم بله این ها هم جزو گرافیک به شمار می آیند. این بود که نسلی از طراحان گرافیک در سال های ۶۹ تا ۷۱ شکل گرفت و توجه به ظرفیت های تصویری نوشتار فارسی و استفاده از آن در گرافیک بیشتر شد.

■ **امروزه وضعیت هنر گرافیک به ویژه در حوزه انقلاب چگونه است؟**
هنر انقلاب از دیوارنوشته ها و این باعث می شد اشتیاقی هم برای تحصیل در این رشته نباشد؛ حتی در مواردی مدموم هم بود. می گفتند این ها نقاشی های تبلیغاتی هستند؛ یعنی نقاشانی که از فضای هنری فاصله گرفته اند و به سمت تبلیغات رفته اند. این دیدگاه بر فضای هنری تأثیر گذاشته بود. خلاصه این که آن زمان در رشته نقاشی پذیرفته نشدم و به ناچار رشته گرافیک را انتخاب کردم و با اگر اوارد این رشته شدم. بعد از مدتی با گذراندن واحدهای جدی تر گرافیک علاقه ام بیشتر شد. چون قبل از ورود

جشن ۴۰ سالگی مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی

حضور اکثر اعضا برگزار شد و کاظم موسوی بجنوردی، رئیس این مرکز گفت: «تلاش می کنیم ذخایر دیجیتال ی مان را توسعه دهیم و یکی از مهم ترین برنامه های آینده مان همین است». وی افزود: «در پایان پاییز سال گذشته، مجلد

کاظم موسوی بجنوردی از برگزاری جشن ۴۰ سالگی مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی در تاریخ دهم مهر خبر داد. به گزارش ایسنا، جلسه شورای عالی علمی مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی با

فرا واقعی های دوست داشتنی

نگاهی به کتاب «دریای آرامش» نوشته «امیلی سنت جان مندل»

مفهوم «آرامش» برای هر فردی تعریف خاص خودش را دارد. یک انسان در گوشه ای از این کره خاکی ممکن است در بهترین شرایط ممکن هم دچار سردرد گمی باشد و هیچ چیز زندگی اش سر جای خودش نباشد، همین انسان در شرایطی دیگر می تواند در اوج تهیدستی احساس رهایی کرده و شاد باشد.

حافظ در یکی از غزل هایش می گوید: درویش را نباید، برگ سرای سلطان / ماییم و کهنه دلخی، کاتش در آن توان زد». در نقطه مقابل اما سعدی انسان دیگری را به تصویر می کشد که کاملاً متفاوت است: «چشم تنگ مرد دنیا دوست را / یا قناعت پر کند یا خاک گور» در باره «آرامش» در حوزه روانشناسی به شکلی تخصصی کتاب های بسیاری نگارش شده و مخاطبان زیادی هم جذب آن ها شده اند، اما در حوزه ادبیات که «آرامش» تعریفی کاملاً نسبی دارد کمتر به شکل مستقیم به این مفهوم پرداخته شده است و بیشتر با ایما و اشار و غیر

■ **زندگی در دنیای شبیه سازی شده!**
«هرمان هسه» کتابی دارد به اسم «خوشبختی های کوچک» که در آن می گوید زندگی مجموعه ای از همین خوشحالی ها و شادی های کوچک است که انسان ها زیاد آن ها را جدی نمی گیرند، او می گوید حتماً نباید منتظر یک خوشبختی بزرگ در زندگی بود بلکه باید از همین خوشبختی های به ظاهر کوچک مثل قدم زدن در پارک و هوای آزاد لذت برد و به آرامش رسید. یکی

بسیست و پنجم دایره المعارف بزرگ اسلامی منتشر شد که اثری فخیم و سنگین بود و همچنین مجلد هفتم دانشنامه فرهنگ مردم ایران نشر یافت». موسوی بجنوردی با این توضیح که جلد چهارم دانشنامه تهران بزرگ، جلد هشتم

بسیار دهن را به سمت داستان های عامه پسند ببر، چون نویسنده اصلاً عنوان شاعرانه یا دست کم ادیبانه ای را برای کتابش انتخاب نکرده است، اما اصلاً این گونه نیست. در توصیف این کتاب گفته اند که یک کتاب به اصطلاح پساآخر زمانی است: «با خودم گفتم مادر یک شبیه سازی زندگی می کنیم و این را در ذهنم آزمایش کردم، اما همچنان

بعید به نظر می رسید، چون می توانستم عطر گل هایی را حس کنم که زنی در صندلی کناری با احتیاط و دودستی گرفته بود، گر سنه بودم، اما آیا باید باور می کردم که این احساس گر سنی هم یک شبیه سازی است؟» خلاصه داستان این است که چهار نفر در چهار زمان و چهار مکان مختلف اتفاق های مشابهی را از سر می گذرانند که در یک نقطه و یک لحظه زندگی شان با هم تلاقی پیدا می کند. داستانی با چنین درونمایه ای معلوم است که تا چه میزان می تواند جذاب باشد، آن هم برای انسان روزمره ای که برای نزدیک شدن به سرسوزنی آرامش به هر چیز فانتزی و هر چیز انتزاعی پناه می برد تا از روزمرگی فاصله گرفته و به جهان بیینی و نگرشش گستره وسیع تری بدهد.

■ **غلبه خیال بر عناصر دیگر**
تخیل جزئی از ادبیات است و خیال یکی از عناصر داستان که می تواند چاشنی شود با سایر عناصر و یک رمان قابل توجه را خلق کند. در برخی داستان ها اما عنصر خیال آن قدر پررنگ تر از سایر عناصر به کار می رود که داستان در ژانر تخیلی قرار می گیرد مثل همین کتاب «دریای آرامش» که مناسب مخاطبان داستان های تخیلی است.

از کتاب هایی که در ادبیات به شکلی غیر مستقیم به مفهوم آرامش پرداخته است آن هم با چاشنی پررنگ خیال، کتاب «دریای آرامش» نوشته «جان مندل» است. نام کتاب شاید ذهن را به سمت داستان های عامه پسند ببر، چون نویسنده اصلاً عنوان شاعرانه یا دست کم ادیبانه ای را برای کتابش انتخاب نکرده است، اما اصلاً این گونه نیست. در توصیف این کتاب گفته اند که یک کتاب به اصطلاح پساآخر زمانی است: «با خودم گفتم مادر یک شبیه سازی زندگی می کنیم و این را در ذهنم آزمایش کردم، اما همچنان

ناگهان شعر

هوشنگ ابتهاج

شعراول
من نه خود می روم، او مرا می کشد
کاه سرگشته را کهر با می کشد

چون گریبان ز چنگش رها می کنم
دامنم را به قهر از قفای کشد

دست و پایم ز من، می رباید سرم
سر رهای می کنم، دست و پای می کشد

گفتم این عشق اگر واگذار دم را
گفت اگر واگذارم وفا می کشد

گفتم این گوش تو خفته زیر زبان
حرف ناگفته را از خفای می کشد

گفت از آن پیش تر این مشام نهان
بوی اندیشه را در هوا می کشد

لذت نان شدن زیر دندان او
گندم را سوی آسیابی می کشد

سایه او شدم چون گریزم از او؟
در پایش می روم تا کجای می کشد

شعر دوم
کنار من کجا، کشتی شکسته کجا
کجا گریزم از اینجا به پای بسته کجا

ز با من و در همه جا سنگ فتنه می بارد
کجا به در برمت ای دل شکسته کجا

فرو گذاشت دل آن بادبان که می افراشت
خیال بحر کجا این به گل نشسته کجا

چنین که هر قدمی هم می فرو افتاد
به منزلی رسد این کاروان خسته کجا

دلا حکایت خاکستر و شراره میرس
به با درفته کجا و چو برق جسته کجا

خوش آن زمان که سرم در پناه بال تو بود
کجا بجویمت ای طایر خجسته کجا

چه عیش خوش زد دل پاره پاره می طلبی
نشاط نغمه کجا چنگ زه گسسته کجا

بهرس سایه ز مرغان آشیان بر باد
که می روند ازین باغ دسته دسته کجا

ادبی

اهمیت سعدی برای هندی ها

سفیر هندی می گوید: هندی ها برای «سعدی» اهمیت فوق العاده ای قائل اند و در این راستا، میلیون ها دانش آموز هندی، زبان فارسی را با خوانش «گلستان» و «بوستان» این شاعر گرانمایه می آموزند. به گزارش ایسنا، نشست «سعدی در هندوستان» به همت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی با همکاری مرکز فرهنگی سفارت هند در ایران در مرکز فرهنگی این سفارتخانه، با حضور و سخنرانی سفیر هند، رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی و جمعی از استادان زبان و ادب فارسی برگزار شد. رودر اگاورا و شرت، سفیر هند در ایران در ابتدای سخنان خود گفت: «هندی ها از گذشته تا امروز هنر های فراوانی را از ایرانیان آموخته اند که از جمله این هنر ها، شعر و شاعری است. و یکی از مهم ترین شاعران ایرانی که در هند مطمح نظر همگان است، سعدی شیرازی است». او افزود: «سعدی پیام آور صلح و دوستی برای جهان بشریت است، تاجایی که شعر مشهور او: «بنی آدم اعضای یکدیگرند / که در آفرینش ز یک گوهرند» در سازمان ملل متحد به عنوان نماد همبستگی ملت ها و دولت ها، نقش بست». رودر اگاورا و شرت در پایان تأکید کرد: «بزرگداشت سعدی و برگزاری نشست و رویدادهایی برای پاسداشت او بسیار مهم و ضروری است، چرا که او با حکایات ها و پند و اندرزهایی هایی که ارائه می دهد، ارزشمندی صحیح و مسالمت آمیز را به ما می آموزد.»

غلط نویسیم

اظهار تجاهل/ «تجاهل» به معنی «نادانی نمودن، خود را به نادانی زدن است» بنا بر این با ذکر آن نیازی به آوردن اظهار نیست

نمونه غیر معیار: او در باره این موضوع اظهار تجاهل نمود.
نمونه معیار او در باره این موضوع تجاهل نمود.
بر گرفته از کتاب «فرهنگ در ست نویسی سخن» - تألیف استاد حسن انوری

هنری

استقبال شاعران از غزل رهبر انقلاب

در آستانه عملیات نظامی جمهوری اسلامی ایران علیه رژیم صهیونیستی، رهبر انقلاب در یکی از جلسات مرتبط، یک بیت شعر از غزلی را که چند سال پیش با تلمیح از آیات قرآن مجید در باره و بیاوروی حضرت موسی (ع) با فرعون و ساحران فرعون سروده بودند، برای این عملیات خواندند: تورا ست معجزه در کف ز ساحران مهرا س / عصا بیفکن و از بیم اژدها مگریز». در پی انتشار این سروده، افشین علا با تضمین مصرعی از شعر حضرت آیت... خامنه ای، غزلی را سروده است که مطلع آن این است: «رسید مژده به یاران ز پیر باده شناس / که گاه مستی و عیش است، شگرو حمد و سپاس». میلاد عرفان پور و فرزانه قربانی نیز از شاعرانی هستند که به استقبال غزل مقام معظم رهبری رفته اند.